

הוֹצֵי מִיָּד

10.
26
80

יומן בית הכלא

נוסח עברי: יעקב בסר

895. 9

1218027

18

הו צ"י מין

נסח עברי: יעקב בסר

יומן בית הכלא

BY HO CHI MINH

הוצאת שמרת

PRINTED IN ISRAEL - 1975

דפוס גראור, רח' עמק-יזרעאל 9, ת"א

הו צ'י מין (נגוואן אי קואוק) נולד בשנת 1890 ומת בשנת 1969. את שמו הנוכחי רכש לעצמו בשנות המאבק המהפכני. בשם זה התפרסם במיוחד כמנהיג מלחמת השחרור של ויטנאם נגד הכיבוש היפאני, ומאוחר יותר, נגד הכיבוש הצרפתי. עם הקמת הרפו-בליקה העממית הויטנאמית נבחר הו צ'י מין כנשיאָה הראשון.

הו צ'י מין לא היה מפקד צבאי מזהיר בלבד, ולא איש מדינה ממולח בלבד, אלא גם אחד הסופרים המובהקים של ויטנאם. בהמשיכו את המסורת התרבותית עתיקת היומין של עמו כותב הו צ'י מין גם בפרוזה וגם בשירה. הו צ'י מין, הוא משורר רגיש במיוחד, ועם זאת הינו יוצר החוסך באמצעי הבטוי שלו. שיריו קצרים ומרוכזים עד מאד. הם אומרים בדיוק את אשר היה עם לבו של המשורר לומר. הודות לדיוק הביטוי הופכים השירים ליצירות מיניאטוריות מיוחדות במינן. יומן בית הכלא, הוא הוכחה ברורה להישג זה, כלומר, לאמירה הקצרה, הברורה, הציורית, ההופכת את הסיטואציה הקונקרטית לשיר.

בשנת 1942 עצרה משטרת צ'אנג-קיי-שק את הו צ'י מין
וכלאה אותו. חודשים רבים הוא שהה בבתי סוהר סיניים
שונים. ביצירותיו הקצרצרות הוא מגיש לקורא מסמך
נפשי רגיש וכן על אשר עבר בנפשו של המנהיג והמשורר
בתקופה האמורה.
השירים המוגשים לקורא העברי, נבחרו מתוך "יומן בית-
הכלא", שהופיע בלשונות שונות. השירים תורגמו מן
השפה הפולנית תוך כדי השוואה עם התרגום הרוסי.

הדף הראשון של היומן

אין לי חֶשֶׁק לְכַתֵּב שִׁירִים,

אֲנִי בְּמַה אֶעֱסֹק בְּבוֹר-הַפְּלֵא?

אֲנִצֵּל אֶת יְמֵי לְצִיּוֹר הַשִּׁירִים

וְאֵל יוֹם הַחֲרוֹת אֲגִיעַ בְּזִמְרִי.

הרפתקאות בדרך

לְאַחַר שֶׁעָלִינוּ כָּל-כָּנֹה הַרְבֵּה מְדֻרְוֹנִים תְּלוּלִים

נִיִּתֵן הַיָּה לְחֹשֶׁב שְׂאֵרֵד לְעֵמֶק? !

בְּהָרִים - נִמְרִים. דְּבַר שֵׁם לֹא קָרָה לִי.

בְּעֵמֶק - בְּנֵי הָאָדָם. וְאֲנִי אֶסִּיר.

עם שחר

עם שחר מטפסת השמש על החומה,

מכה בשער. השעה נעול.

הלילה מתמשך במעמקי הפלא.

היום בא וקרב אל עינינו.

צהרים

הה, מה טובה התנומה ברא!

החלום נושא אותי בשעות המנוחה.

אכפתי דרקון, אני מטפס השמימה.

יקיצת-פתע מדרדרת אותי לפלא.

אחר הצהריים

הַשָּׁעָה שְׁפִימִים. הִנָּא פְּתִיחַ.

רוֹאִים שׁוֹלֵי שְׁמִימִים. כָּל אִישׁ זֹקֵף אֶת רֵאשׁוֹ.

אֲנִי יוֹדֵעַ, שְׁפָלְכֶם פְּמַהִימִים לְשִׁמִּי-הַחֲרוּת,

אָה, הָאֵם תִּדְעוּ שְׁמִינְיָהוּ מִכֶּם מִתְעַנָּה בְּגַעְגְעֵינִי?

ערב

כָּבֵר אַחַר אַרְוַחַת הָעֶרֶב. הַשְּׁמֶשׁ נִפְלָה בַּמַּעְרָב.

לְפִתַּע עוֹלָיִם מִמַּחְבֹּאֵי הַפְּלָא

זְמִירוֹת וּמְזֻמּוֹרִים שֶׁל פְּנֵי הַהָר.

בוֹרוֹתֵינוּ הָאֲפֵלִים בְּטִטְסִינְג-סִי

הַפְּכוּ לְמִינִיאָטוּרָה שֶׁל אוֹפְרָה.

מזון האסיר

פְּנִיפֶת אֶרֶז הַרְרִי - וְיָדָה הַפֶּל.

טַעֲמוֹ תְּפִיל, אֵין מֶלַח, אֵין יֶרֶק, אֵין רֶטֶב.

אֶפְסָה יָכוֹל לְמַלֵּא פִּטְנֹהָ אִם יוֹסִיפוּ לָהּ אֶרֶז.

כְּלִי עֶזְרָה מִבַּחוּץ - יִשְׁוֹעַ הָרָעֵב.

הקלרינט של השותף לכבלים

קְלָרִינֵט פּוֹתַח לְפִתּוֹעַ בְּנִגּוּיָהָ עֲצוּבָה.

הַנְּשִׁיר הוֹלֵךְ וּמְתַעֲגֵם, הַצֵּלִיל נִשְׁפָּר בְּכִי.

אֵלֶף לִי נֶשֶׁל פְּרִדָּה, גֵּאוּת חֲדָה שֶׁל פְּאֵב.

הָאֵם, אֵי נֶשֶׁם, אֵין אִשָּׁה מְטַפֶּסֶת

אֵל רֹאשׁ מְגִדֵּל וְצוּפָה לִשְׁב?

חג במלוא הירח

חֲסֵרִים בְּבִטְי הַכָּלָא פְּרָחִים וְאֶלְפוֹהוּל .

אַבְל , יִפְהַפֶּה הוּא הַלִּילָה הַזֶּה , אִינֶּנּוּ נִפְּן לַחֲגֵג אוֹתוֹ ?

אֲנִי בֹא אֶצֶל הַחֲלוּן , מְשַׁתֶּהָה , מֶה יִפֶּה הַיָּרֵחַ .

הַיָּרֵחַ מְחַיֶּה מִבְּעַד לַסּוֹרְגִים .

כבלים

דִּמוּנִים רָעִים . מִתְחַפְּרִים לִילָה לִילָה

בְּנִיבִיָּהֶם הִרְעֵבִים אֶל חוֹךְ בְּשׁוֹר רַגְלֵי הָאָסִיר .

הַמְּפֻלָּצֶת בּוֹלְעַת רַגְלוֹ הַיְמָנִית שֶׁל כָּל אֶחָד .

אִם תִּמְשֹׁךְ - תִּכְרֹת הַרְגֵל .

בדרך

יש לצאת לצאת לדרך פרי לדעת את הדרך.

עלית על הר. הר מופיע מנגד.

אבל, באשר סופסוף מעפיל אל פסגת הרכס

תקיף במבטך למעלה מעשרת אלפי לי.

אני לעצמי

עדנת התפוצצות האביב - מה היא

אם אין כפורי החוף ותלאותיו?

לי היה האסון הזה לסדנה

ובה מקשיח אני ומחשל את הפח.

* מישווה הסתיו, חג לאומי בסין. בימי החג, מופיע ירח מלא. משוררי סין

נהגו מאז ומתמיד ל"פויט" רבות על נושא זה.

בְּקוֹר אֶשֶׁת חֲשַׁתָּה לְכַבְּלִים

הָאִישׁ מֵאַחֲרֵי הַסּוּרְגַּ,

הָאִשָּׁה לְפָנַי הַסּוּרְגַּ.

כָּל כֶּן קְרוּבִים זֶה לָאָה

עוֹלָמוֹת מִפְּרִידִים בִּינֵיהֶם.

עֵינַי זֶה מִתְחַפְּרוֹת בְּעֵינַי זֶה,

הָעֵינַיִם אוֹמְרוֹת אֶת שְׂאֵסוֹר לְדַבֵּר,

עֵינַיִם מְעַרְפְּלוֹת-דְּמָעוֹת,

נִחְשְׁבוֹת מִן הַמַּלְאִים.

מִי רָאָה וְלֹא הָיָה נִרְגָּשׁ?

טראן-טונג

ספּל רוֹתחין, המזון פּלוּ.

הקכה מתאוננת יומם ולילה.

האם נתן למלא את הבטן בארז בעד שלש יואנות?

כשמחיר העץ והארז

הוא כמחיר הקנמון והפנינים?

דמדומים

צפור במעופה החפשי שבה אל קנה ביער.

עב בודדה זוחלת בשמים.

אי-שם, בכפר, טוחנת נערה גרגרי התירס.

הזרעונים טחונים, באח מאדים הפתחם.

מסע לילוי

קריאת הגבר הראשונה. הלילה עדין שחור.

הירח עולה לאטו אל בין הפמליה המכפכת

על רכס סתוי של הרים.

האיש אשר הדרכו ארפה לו, הוא כבר בדרכו.

הרוח מפה בפניו בגל קרחי.

לבן המזרח לובש שני ואדם.

סופסוף סלקו, נגפו צללי הלילה.

החם הולך ומתפשט על פני העולם.

ויכלפו של הצודד מתעורר המשורר.

שמיכת הניר של חשתף לכבלים

ספרים ישנים, הוצאה חדשה, הרבה דבק:

שמיכת הניר, גם היא לטובה.

אתם הנמים במצעי קטיפה ומשי

על מטות שנהב, האם תדעו

שפתוך בתי הכלא, לא אחר הוא, שאינו יכול לחלם.

לילח קר

קריר הלילה הסתיי. אין שמיכה ואין מזון.

גב האדם כמו דבשת, רגליו אסופות בעוית מכונצת,

לשוא אחכה לשנה.

קרו הסתר על עמודי הכננה מגביר את הקור.

הנה, הדפה הגדולה מתנועעת ...

בשמעי את קריאת הגבר

אָתָּה תִּרְנָגֵל רְגִיל שְׂבָרֵגִילִים.

הֲזָמַר שְׁלֹךְ מִבְּשׂוּר מִיַּד יוֹם אֶת הַשְּׁחַר.

קִדְקוֹרֵיקוּ! אָתָּה מִקְפִּיץ אֲנָשִׁים מִשְׁנָתָם.

לֹא בִדְבָרִים שֶׁל מַה בְּכֶךָ, אָתָּה עוֹסֵק.

שחר

שָׁמַשׁ הַבְּקָר חוֹדֵר אֶל הַפְּלֵא.

הוּא מְטַטֵּא אֶת הָעֵשֶׂן וּמְטַהֵר אֶת הַרְיָחוֹת.

נִשְׁמַת הַחַיִּים מְעוֹפֶפֶת עַל הָעוֹלָם

אֶפְלוּ הָאָסִיר מְחַיֶּה: בְּקָר טוֹב.

נדודי שנה

ליל נדודים . . . לילה שני ולילה שלישי.

אי שקט. התרגשות, התנומה לא באה לי.

הלילה הרביעי . . . החמישי. אה אעצם את עיני

ובחלום בנהק אלי הפוכב המחמש.

מותו של הנרון על משחקי המורים

העור תלוי על עצמותיו.

עני קר ורעב,

השלימו את המעשה.

הלילה ישן עדיו לצדי.

וכבר עם פקר

הפליג אל ארץ תשעה המעינות. **

** על פי המסורת הסינית, ארץ תשעה המעינות, היא ארץ המות.

"אזעקה בויטנם"

טוב המות מן העבדות!

שוב, הניפה הארץ נסים אדמים.

מה צר! אני עודי פלוא בפלא.

הה! מתי פבר אצא לשדה הקרב?

הסוהר גנב ממני את מקלי

כל חייהם הם עצמה ופשטות.

יד בקד, הגענו שנינו עד הלום.

הרבה עונות שלג והרבה עונות ערפל.

ארור הגנב שהפריד בינינו.

האם המצוקה המפעמת בנו תבוא לקצה?

ילד קטן בכלא "פיין-יאנג"

או-אָה! או-אָה! בוֹכָה לְלֹא הֶרֶף.

אָבֵא נִבְהַל מִצָּבֵא "מִצִּילֵי הַמוֹלָדֹת".

אָנִי, עוֹד אֵינְנִי בֶּן שְׁשָׁה חֳדָשִׁים.

אָנִי טִמּוֹן עִם אָמִי בַּכֶּלֶא.

האדרון קואו

הַפְּגִישָׁה הַזֹּאת הִיְתָה מְקַרָּה שֶׁל מַזָּל,

כְּמוֹ קִרְבָּה שֶׁל הֶרֶף עֵינִי

בֵּין עַפְעָף מִימֵי עִם גַּל יָרֵק.

אָדוֹן קוֹאוּ, בְּמַה עָרִין הֵיִת אֵלַי.

כְּמוֹ בְּעֵצוֹמוֹ שֶׁל כְּפוֹר-חֶרֶפִּי

מִתַּת, שִׁי פָּחַם הַסָּקָה.

הַמְקַרָּה כְּשֶׁלְעֵצְמוֹ אֵין פִּו דְּבָר.

עָרִין נָתַן בְּחַיִּים לְהַתְקַל בְּאֲנָשִׁים כְּמוֹךָ, אָדוֹנִי!

אָדוֹן מוֹ, סוּהַר רֵאשִׁי

אָדוֹן מוֹ, סוּהַר רֵאשִׁי בְּבֵין-יָאֲנֵג, יֵשׁ לוֹ לֵב טוֹב.

הוּא קוֹנֵה עֲבוּרָנוּ, הָאֲסִירִים,

אֶרֶז בְּכֶסֶף שֶׁלוֹ.

כַּאֲשֶׁר יוֹרֵד הַלְּיָקָה הוּא מְסִיר מֵעֲלֵינוּ אֶת הַשֶּׁלֶשְׁאֹת

פְּדֵי שְׁנוֹבֵל לְשׁוֹן.

אֵין הוּא נִבְדָּל מֵאַחֵרִים בְּאוֹטוֹרִיטָה מִיְחָדָת בְּמִינָהּ.

הוּא פוֹלֵט בְּעֲדֵינוּתוֹ.

כבר ארבעה חדשים

"יום אחד בפלא מזקין באלף שנה".

צדקו חכמי קדם.

ארבעה חדשים של חנים לא אנושים.

הזקינו אותי בעשור שנים.

ובכן,

ארבעה חדשים ללא אכילה לשבע,

ארבעה חדשים ללא שנה שלוחה,

ארבעה חדשים ללא החלפת לבנים,

ארבעה חדשים ללא רחצה.

יתר על כן

אבדתי שון,

בשערי פשט הלכון,

אני רזה וכהה פמו דמון מענה-רעב,

הצרעת פסחה את עורי.

לְמַצְלִי,

אֲנִי סְבִלְנִי וְעַקֵּשׁ,

לֹא וַיִּמְרֹנֵי, אֶף לֹא פָהוּא זֶה.

מְצוּקְתִי הִרְוֹדְפֶת אוֹתִי

לֹא הַחֲלִישָׁה אֶת עַמִּידֹתִי.

תמונת בקר

בְּקָר. הַשֹּׁמֵשׁ עוֹלָה מִמַּעַל לַפְּסָגוֹת

וְשׁוֹטֵף אֶת הַהָרִים בְּבִהָק אָדָם,

אֶלָּא שְׁעַל סֵף הַפְּלֶא נוֹתֵר יַל שְׁחֹר

הַחוּסִים אֶת קֶרְנֵי הַשֹּׁמֵשׁ בְּדֶרֶךְ אֶל הַגָּא.

תמונת ערב

הַנֶּרְד פֹּרַח, אַחַר כֶּךָ, נוֹבֵל הַנֶּרְד.

פֹּרַח וְנוֹבֵל, וְאִישׁ אֵינֹ שֵׁם אֶת לְבוֹ לְכֶךָ.

רִיחַ הַנֶּרְד מִשְׁתַּרַע בְּמַעֲמָקֵי הַכְּלָא,

בְּלִבּוֹת הָאֲסִירִים נוֹטֵךְ הוּא דֹאגָה וְצַעַר.

עונת הגשם

עֲשֹׂרָה יָמֵי גֶשֶׁם עַל כָּל יוֹם יָפָה.

הֲרָקִיעַ מִקְשִׁיחַ בְּאַמַּת אֶת לְבוֹ.

נֶעֱלִי מִקְרַעוֹת, הַדֶּרֶךְ בְּצִיַת.

הַרְגֵלִים מְרוֹחוֹת בְּטִיט,

וְאֶף עַל פִּי כֶן, אֵינִי סוֹטָה מִדְּרָכֵי.

קִינָה עַל הַזְמַן הָאֲבוּר

הַשָּׁמַיִם בְּלִבְלֹךְ אֶת תְּכֵנִית הַמַּסָּע שְׁעָלִי.

צִבַּת הָאֲזִיקִים מִחֻקָּה שְׁמוֹנָה יָרְחֵי חַיִּים.

הֵה, הַזְמַן! יוֹם אֶחָד שָׁרָה אֶלֶף מִטְבְּעוֹת זָהָב.

אֵינִי חֲדַל מִלְשָׁאֵל: מִתִּי סוֹפְסוֹף אֵצֶא מִכָּאן?

לְפָנַי שְׁנָה פְּגֻשָּׁתִי אֶת הַסֵּתֶר בְּעוֹרֵי חִפְשִׁי.

הַיּוֹם, אֲנִי מְאַרְחֶה אוֹתוֹ בְּמַחְשַׁפֵּי הַפְּלֶא.

הָאֵם נִתֵּן לומר שֶׁבִּסְתֵר הַנִּכְחֵי

גְּמִלוֹ פְּחוֹת פִּרוֹת לְטוֹבַת הָאָרֶץ?

ליל סתו

זָקִיף חֲמוֹשׁ חוּטִים אֶת הַדִּלָּת,

הַיֵּרַח מִפְּגִין מִבְּעַד לְעֵבִים מִדְּבַלְלִים

הַפְּשֻׁשִׁים, כְּמוֹ טַנְקִים פְּרוֹשִׁים בְּמִבְּנֵה שֶׁל קָרָב,

הַיַּעֲרִישִׁים מִתַּר כְּזִים וּמִתְפָּזְרִים

כְּמוֹ מְטוֹסִים בְּקָרְבוֹת אוֹיֵר.

אֶלֶף לִי אֵל הַמוֹלֶדֶת רֵץ הַלֵּב,

מִתַּג הַפֶּאֶב בּוֹלֵם אֶת פְּמִידָתִי.

שָׁנָה וַיּוֹתֵר, יוֹשֵׁב אֲנִי בַּפְּלֶא, וַאֲיֵנִי אֲשֵׁם

וְרוֹשֵׁם שִׁירִים בְּדַמְעוֹתַי שְׁלִי.

מזג אוויר נפלא

הכל מתחלף, בדרך הטבע,

לאחר הגשמים בא מזג אוויר נפלא.

העולם מסיר מעליו את בגדיו הלחים,

הרים ונהרות הצעו קטיפה ומשי

לארץ עשרת אלפי לי של ארצי.

בצל שמי הרגע, בתפנוקי הרוח,

פורחים פרחים בין חיוכים.

בין ענפים רחוצים של עצי ענק

פארו האפרים את ציוצו.

השמחה המתגפרת בלבבות מעירה את הטבע.

הצער נסוג בפני הרגע.

אלה הם החיים.

"האנתולוגיה של אלף משוררים"

חֲכָמִי קָדָם אֶהְבֵּנוּ לְפָאֵר בְּשִׁירֵיהֶם אֶת פְּלֵאֵי הַטֵּבֵעַ:

שֶׁלֶג, פְּרָחִים, סֵהַר וְרוּחַ, עֶרְפֵּל, נְהָרוֹת וְהָרִים.

אֲבָל הַיּוֹם, חִיבִים אָנּוּ לְחַשֵּׁל שִׁירֵי פְלֹדָה.

כִּי גַם עַל הַמְשׁוֹרֵר לֵטֹל חֵלֶק בַּהֲתַקְפָּה.

לאחר הכלא

הַעֲנִיִּים מְלַפְּפִים אֶת הַהָרִים.

הַהָרִים מְהַדִּיקִים אֶת הַעֲנִיִּים.

רְאֵי הַפֶּהר אֵינּוּ מִתְעַפֵּר לְעוֹלָם.

הוֹלֵךְ אֲנִי עַל פְּנֵי מַסְרֵק הָרִי הַמְעֵרֵב

בַּיּוֹד וְנִרְגָּשׁ.

אֲנִי סוֹקֵר מִמְרָחֵק אֶת שְׁמֵי הַדָּרוֹם.

אֲנִי מִתְגַּעֵגֵעַ אֶל הַיְדִידִים.

אוניברסיטת תל-אביב
הספריה המרכזית ע"ש סוראסקי

